

VALSTYBIŲ NARIŲ PRANEŠIMAI

Pranešimas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 4 dalį. Leidimas toliau taikyti nacionalines priemones, kurių nuostatos yra griežtesnės nei ES derinimo priemonės nuostatos

(Tekstas svarbus EEE)

(2019/C 394/02)

1. 2019 m. rugpjūčio 7 d. raštu, kurį Komisija gavo 2019 m. rugpjūčio 9 d., Slovakija pranešė Komisijai pageidaujanti palikti galioti nacionalinę nukrypti leidžiančią nuostatą dėl kadmio kiekio fosforo trąšose. Atitinkamoje nacionalinėje nuostatoje (Slovakijos Respublikos žemės ūkio ministerijos įsakymo Nr. 577/2005, kuriuo nustatomi trąšų tipai, sudėtis, pakuotės ir ženklavimas, trąšų bandymų analizės metodai, rizikos elementai, atskirų trąšų grupių ribinės vertės, leistini žemės ūkio trąšų nuokrypiai ir apribojimai taikant Įstatymą Nr. 136/2000 dėl trąšų, 3 priedo 1 punktą) nustatyta kadmio kiekio ribinė vertė trąšose, kuriose esantis fosforas sudaro daugiau kaip 5 % fosforo pentoksido masės, – 20 mg/kg fosforo pentoksido. Tai neatitiktų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/1009 ⁽¹⁾ I priedo II dalies PFK 1 (B) pakategorės 3 punkto a papunkčio ii dalies ir PFK 1(C)(I) pakategorės 2 punkto a papunkčio ii dalies.

2. Derinimo taisyklės trąšų srityje pirmą kartą nustatytos aštuntajame–devintajame praėjusio amžiaus dešimtmėčiuose ⁽²⁾. Šiuo metu taikomos taisyklės nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2003/2003 ⁽³⁾. 2022 m. liepos 16 d. jis bus panaikintas Reglamentu (ES) 2019/1009.

ES lygmeniu nustatytų derinimo taisyklių taikyti neprivaloma. Tai reiškia, kad gamintojas turi galimybę pasirinkti:

- 1) prekiauti produktais taikydamas ES lygmeniu nustatytas derinimo taisykles; tokiu atveju šie produktai vadinami „suderintais produktais“ ir laisvai juda bendrojoje rinkoje;
- 2) arba prekiauti produktais taikydamas valstybėje narėje taikomas nacionalines nuostatas; tokie produktai vadinami nesuderintais produktais ir gali būti parduodami kitoje ES valstybėje narėje remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 34–36 straipsniais ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 764/2008 ⁽⁴⁾.

Remiantis Reglamentu (EB) Nr. 2003/2003, trąšos, priklausančios kuriam nors iš I priede išvardytų trąšų tipų ir atitinkančios tame reglamente nustatytas sąlygas, gali būti vadinamos EB trąšomis (suderintais produktais). Reglamento I priede išvardyti įvairūs trąšų tipai: kai kurių jų sudėtyje esantis fosforas sudaro daugiau kaip 5 % fosforo pentoksido masės.

Reglamentu (EB) Nr. 2003/2003 nenustatyta jokia teršalų EB trąšose (suderintuose produktuose) ribinė vertė. Juo valstybės narės įpareigojamos nedrausti, neriboti ar netrukdyti pateikti rinkai reikalavimus atitinkančių EB trąšų, be kita ko, jų sudėties, pvz., teršalų kiekio, dingstimi. Tačiau valstybių narių nacionaliniuose teisės aktuose gali būti nustatytos privalomos nesuderintiems produktams taikytinos teršalų ribinės vertės.

⁽¹⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1009, kuriuo nustatomos ES tręšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1069/2009 ir (EB) Nr. 1107/2009 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 (OL L 170, 2019 6 25, p. 1).

⁽²⁾ 1975 m. gruodžio 18 d. Tarybos direktyva 76/116/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių trąšas, suderinimo (OL L 24, 1976 1 30, p. 21) ir 1980 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 80/876/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su paprastosiomis amonio nitrato trąšomis, turinčiomis didelį azoto kiekį, suderinimo (OL L 250, 1980 9 23, p. 7).

⁽³⁾ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 dėl trąšų (OL L 304, 2003 11 21, p. 1).

⁽⁴⁾ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 764/2008, nustatantis procedūras, susijusias su tam tikrų nacionalinių techninių taisyklių taikymu kitoje valstybėje narėje teisėtai parduodamiems gaminiais, ir panaikinantis Sprendimą Nr. 3052/95/EB (OL L 218, 2008 8 13, p. 21).

Reglamente (ES) 2019/1009 nustatytos ES tręšiamųjų produktų, kurie apima daugiau produktų kategorijų negu baigtinis Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 I priedo sąrašas, derinimo taisyklės. Jame pirmą kartą ES lygmeniu nustatomos teršalų suderintuose produktuose ribinės vertės.

Reglamente daroma nuoroda į fosforo trąšas – neorganines makroelementų trąšas arba organines-mineralines trąšas, kurių sudėtyje esantis fosforas sudaro ne mažiau kaip 5 % fosforo pentoksido masės. Nustatyta kadmio kiekio fosforo trąšose ribinė vertė yra 60 mg/kg fosforo pentoksido.

Panašiai kaip Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 atveju, valstybėms narėms neleidžiama trukdyti tiekti rinkai reikalavimus atitinkančių ES tręšiamųjų produktų su teršalų kiekiu susijusia dingstimi. Tačiau jos gali palikti galioti arba nustatyti bet kokias ribines teršalų, esančių nesuderintuose produktuose, vertes, kurias laikytų tinkamomis.

3. Slovakija nori palikti galioti nacionalinę kadmio ribinę vertę, nustatytą Įsakymo Nr. 577/2005 3 priedo 1 punkte (20 mg/kg fosforo pentoksido), visiems tręšiamiesiems produktams, kuriuose esantis fosforas sudaro ne mažiau kaip 5 % fosforo pentoksido masės.

2019 m. rugsėjo 27 d. rašte Slovakija paaiškino, kad 20 mg/kg fosforo pentoksido ribinę vertę fosforo trąšoms, sudėtinėms trąšoms ir trąšoms, kuriose yra ir mikroelementų, nacionalinės teisės aktais jie nustatė 2005 m. Ši ribinė vertė netaikoma EB trąšoms (suderintiems produktams). Slovakija patvirtino, kad ketina toliau taikyti šią nuostatą, kuria nukrypstama nuo nustatytos kadmio ribinės vertės fosforo trąšose (ir neorganinėse makroelementų trąšose, ir organinėse-mineralinėse trąšose).

4. Slovakija išanalizavo numatomą 60 mg/kg fosforo pentoksido ribinės vertės, nustatytos Reglamentu (ES) 2019/1009, nacionalinį poveikį. Ši ribinė vertė sukėlė didelį susirūpinimą dėl žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos. Kadmio laikomas kancerogenine medžiaga, klasifikuojama kaip vienas toksiškiausių elementų. Kadmį lengvai absorbuoja augalai ir taip kadmio patenka į maisto grandinę. Slovakija pastebėjo, kad kadmio padaugėjo vaikų maiste. Jie pabrėžia poreikį toliau mažinti su maistu į organizmą patenkančio kadmio kiekį.

Didžioji dauguma fosforo trąšų Slovakijos rinkoje yra EB trąšos (suderinti produktai). Nepaisant to, kadmio kiekis daugumoje rinkoje esančių trąšų nesiekia 20 mg/kg fosforo pentoksido ribos. Kadangi 95 % importuojamų trąšų jau atitinka 60 mg/kg fosforo pentoksido ribinę vertę, nustatytą Reglamentu (ES) 2019/1009, Slovakija yra susirūpinusi, kad importas ir ateityje išliks toks pat ir kad kadmio toliau kaupsis dirvožemyje, o paskui pateks į maisto grandinę. Slovakija taip pat pabrėžia, kad Slovakijoje nėra šio tipo trąšų nacionalinio gamintojo, todėl nacionalinė priemonė nėra protekcionistinė.

5. Dėl neigiamo kadmio poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai jo kiekis trąšose ES lygmeniu buvo svarstytas įvairiomis progomis. Reglamento (EB) Nr. 2003/2003 15 konstatuojamojoje dalyje jau išsakyta Komisijos ketinimas spręsti atsitiktinio kadmio buvimo neorganinėse trąšose klausimą.

2016 m. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos CE ženklų pažymėtų tręšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės⁽⁵⁾. Komisija pasiūlė nustatyti 60 mg/kg fosforo pentoksido ribinę vertę fosforo trąšose ir per 12 metų nuo naujojo reglamento taikymo pradžios palaipsniui ją sumažinti iki 20 mg/kg fosforo pentoksido.

Remiantis šiuo pasiūlymu priimtame Reglamente (ES) 2019/1009 po intensyvių Europos Parlamento ir Tarybos derybų nustatyta 60 mg/kg fosforo pentoksido ribinė vertė, taikytina nuo 2022 m. liepos 16 d. Be to, Europos Komisija iki 2026 m. liepos 16 d. privalo peržiūrėti kadmio kiekio fosforo trąšose ribines vertes, kad įvertintų galimybę sumažinti šias ribines vertes iki mažesnio tinkamo lygio. Komisija turi atsižvelgti į aplinkos veiksnius, visų pirma dirvožemio ir klimato sąlygų, sveikatos veiksnių ir socioekonominių veiksnių, įskaitant tiekimo saugumo motyvus, kontekste.

⁽⁵⁾ COM(2016) 157 final, 2016/084 (COD).

6. Komisija apsvartys Slovakijos pranešimą, atsižvelgdama į SESV 114 straipsnio 4 ir 6 dalis. 114 straipsnio 4 dalyje teigiama, kad jei nustatius ES derinimo priemonę valstybė narė SESV 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo apsauga susijusiais svarbiais sumetimais nori toliau taikyti griežtesnes nacionalines nuostatas, apie tas nuostatas ir jų tolesnio taikymo motyvus ji praneša Komisijai. Gavusi pranešimą apie Slovakijos nuostatą, Komisija turi ją patvirtinti arba atmesti per šešis mėnesius. Per šį laikotarpį Komisija turi patikrinti, ar Slovakijos nuostata gali būti laikoma iki suderinimo galiojusia priemone, nukrypstančia nuo derinimo taisyklių. Jei išvada teigiama, Komisija patikrins, ar tolesnis nuostatų taikymas pateisinamas remiantis SESV 36 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais, ar tai nėra savavališka diskriminacijos priemonė arba užslėptas prekybos apribojimas ir ar tokiu būdu nesudaroma nereikalingų ir neproporcingų kliūčių vidaus rinkos veikimui.

7. Pastabas apie šį pranešimą visos suinteresuotosios šalys toliau nurodytu adresu turi atsiųsti Komisijai per 30 dienų nuo jo paskelbimo. Į vėliau pateiktas pastabas atsižvelgiama nebus.

8. Daugiau informacijos apie šį Slovakijos pranešimą gali pateikti:

Europos Komisija
Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas
DG GROW D2 skyrius „Cheminės medžiagos“
Tel. +32 22950708

E. paštas: grow-fertilising-products@ec.europa.eu
